

Varga Andor: Élet és erkölcs (tkk IV/6b). Róma 1980, 268 o.

„Bioetika, mint szakkifejezés, alig húsz éves múlta tekinthet vissza... az általános etikai elvek alkalmazása az emberi életet érintő és befolyásoló eseményekre” — magyarázza meg az előszó. A 13 fejezetcím megadása látszik a legalkalmasabb „étvágygerjesztőnek” a nagyon tartalmas és kiegyensúlyozott tárgyalásmódú, mértéktartó, józanul ítélkező munkához: „A népesedés kérdése és az erkölcsi felelősség — Abortusz — Eugenika — Lombikbábik és magzatátültetés — A szaporodás rendkívüli módzatai — Génsebészet, génmanipuláció — Kísérletezés az emberrel — Lélekesebészet és a viselkedés szabályozása — Kábítószeres és viselkedésirányítás — Szervátültetés — Mesterséges szervek — A nemek megválasztása és megváltoztatása — Élet és halál: Egészségügyi biztosítások és az emberhez méltó halál kérdése.”

„Korunkban megszűnt a rendszeres etikai gondolkodás — írta naplójában Thomas Merton —, mert az ilyen gondolkodáshoz időre lenne szükség, vagy olyan hatalomra, amely az emberek többsége által elfogadott, ésszerű elvekkel irányítani tudná az egyéni és a társadalmi cselekvést. Nincs időnk arra, hogy nyugodtan és tárgyilagosan végiggondoljuk a technika új vívmányainak erkölcsi következményeit. A technika megalakította a maga sajátos erkölcsstanát, amelyben első a haszon és a hatékonyság.” Ezzel a mindennapos életben oly általános alaptévedéssel szállnak szembe azok a szerzők, akik erkölcsi szempontból vizsgálják a mai technika elképesztő fejlődését, és fel merik vetni a kérdést: mi lesz az emberrel, életével és jövőjével, ha a szabadjára engedett „bűvészinas” nem parancsolható vissza a palackba? P. Varga a tudomány és technika vívmányait, kísérletezését az emberrel hosszú évek óta éberan figyelte. Bár elsősorban amerikai a könyv háttere és a kitűnő szakirodalom nagyobbik fele, a felvetett kérdések egyetemesekek, és az eligazító állásfoglalás, az erkölcsi kiértékelés is az. Új kérdések ezek sokszor, és nincs még kialakult szóhasználat sem. Innen egy-egy szak-kifejezés különböző magyar megfogalmazása.

Weissmahr Béla: Isten léte és mivolta (tkk II/1). Róma 1980, 200 o.

Bár a teológia az „Istenről szóló tudomány”, „Isten létének és mivoltának kérdése egyben filozófiai kérdés is, a valóságot megérteni akaró, a lét egészét értelmezni törekvő emberi értelem magától is felveti ezt a kérdést” (5). Az örök emberi kérdést a szerző derekas munka után komoly szaktudással válaszolja meg.

Isten természetes megismerésének feltételeiről tárgyal az I. részben. A transzcendentális tapasztalás híve, és annak mibenlétét, megokolt voltát és határait szabatosan ismerteti. A II. rész adja a régi antropológiai, ill. teológiai istenérvek szabatos értelmét, bizonyító erejüket, felhasználási módjukat. Mesteri itt az önfelülmúlás megelőpő tényének magyarázata, a belső tökéletesedésre való törekvés, a híres régi arisztotelészi „entelecheia” bátor értelmezése, rámutatva, hogy a Teilhard hirdette evolúciónak ez a legmélyebb bölcséleti gyökere. Az ateizmus okainak megjelölése, állításainak értelmezése és egzisztenciális gyökereinek feltárása a III. fejezet. „Hogyan kell az Istenről helyesen beszélni?” c. fejezettel kezd a IV. rész Isten létének és tevékenységének tárgyalását. Az isteni transzcendencia és immanencia, a világban található rossz kérdése, az isteni fenntartás és együttműködés tevékenysége kerül itt sorra. — A szerző ismételtlen hivatkozik Bevezetés az ismeretelméletbe c. füzetére (tkk I/2). Hiszen az ott vallott és igazolt ismeretelméletkritikai alap gondolatait alkalmazza — éspedig nagy sikerrel — e legújabb magyar teodiceánkban.

Békési I.